

ПРОТОКОЛ
засідання басейнової ради Десни та верхнього Дніпра

м. Чернігів

22.06.2023

№ 1

Місце засідання: Деснянське басейнове управління водних ресурсів, проспект Перемоги, 39-А, м. Чернігів, Чернігівська область.

У зв'язку з військовим станом, засідання відбувається в дистанційній формі шляхом відеоконференції в онлайн режимі за допомогою додатку Google Meet.

Час проведення: 11.00-13.00

Головував: голова басейнової ради С.Д. Цибуля.

Секретар: виконавчий секретар басейнової ради О.М. Сластьон.

Присутні:

19 членів басейнової ради (65 % від загальної кількості членів)

Про порядок затвердження порядку денного засідання басейнової ради.

СЛУХАЛИ: Цибулю С.Д., який запропонував затвердити порядок денний та регламент роботи.

Порядок денний:

1. Розробка окремих елементів плану управління суббасейнами Верхнього Дніпра і річки Десна та кроки на 2023 рік.
2. Щодо основних антропогенних впливів на стан поверхневих вод суббасейнів Верхнього Дніпра і річки Десна. Оновлення антропогенних навантажень на стан поверхневих вод в частині врахування військових дій. Вплив військових дій на водні ресурси суббасейну Верхнього Дніпра та річки Десна.
3. Облік води. Існуючі проблеми.
4. Презентація освітньої програми «Екологія» в НУ «Чернігівська політехніка» в контексті підготовки фахівців у водному секторі

Регламент роботи:

- час для доповіді до 20 хвилин;
- час для виступу та дебатів до 5 хвилин;
- час для внесення пропозицій та доповнень до 3 хвилин.

Голосування в режимі онлайн здійснювалось у розділі «Чат».

ВИРІШИЛИ:

1. Затвердити запропонований порядок денний засідання басейнової ради Десни та верхнього Дніпра та регламент роботи засідання.

ГОЛОСУВАЛИ:

«за» – 19

«проти» – 0

«утримались» – 0

Розгляд питань згідно порядку денного засідання басейнової ради:

1. Вплив військових дій на водні ресурси суббасейну Верхнього Дніпра та річки Десна.

СЛУХАЛИ: Ярошевича О.Є. – директора Blue Rivers Екологічний консалтинг, який ознайомив учасників засідання з виконанням графіка підготовки плану управління суббасейну Верхнього Дніпра і річки Десна та подальшими кроками щодо написання восьмого розділу, що включає повний перелік програм і планів, їх зміст і проблеми, які передбачено розв'язати.

Зазначив, що програма заходів є невід'ємною частиною Планів управління річковими басейнами, які розробляються відповідно до вимог чинного законодавства України для кожного річкового басейну. Якісно підготовлений ПУРБ Дніпра, частиною якого є ПУРБ Верхнього Дніпра та річки Десна – це наш внесок в євроінтеграцію України.

ПУРБ буде прив'язаний до Плану відбудови України та з'інтегрований з обласними програми охорони навколишнього середовища.

Ярошевич О.Є. детальніше ознайомив присутніх з роллю та функціями басейнової ради у процесі підготовки та ухваленні плану управління суббасейну Верхнього Дніпра і річки Десна.

СЛУХАЛИ: Полянську К.В., члена басейнової ради, міжнародна благодійна організація «Екологія-Право-Людина», яка звернула увагу на вплив руйнацій від бойових дій на стан поверхневих вод суббасейнів Верхнього Дніпра та річки Десна та наголосила на обов'язковості врахування таких негативних наслідків і планування відповідних заходів під час підготовки ПУРБ.

СЛУХАЛИ: Цветкову Г.М., члена басейнової ради, громадська організація «Глобальне водне партнерство-Україна», яка звернула увагу на доцільність проведення онлайн заходу, на якому необхідно розглянути Методичні рекомендації щодо оцінювання програми заходів планів управління річковими басейнами. Адже спільне розуміння підходів, термінів та критеріїв оцінювання у всіх учасників процесу підготовки та ухвалення ПУРБ надзвичайно важливе для прийняття якісних і ефективних рішень.

ВИРІШИЛИ:

1. Взяти до відома інформацію про розробку плану заходів суббасейну верхнього Дніпра та річки Десна в рамках підготовки Плану управління річковим басейном Дніпра.
2. Деснянському БУВР:
 - направити членам басейнової ради Десни та і верхнього Дніпра розроблений проєкт плану заходів суббасейну верхнього Дніпра та річки Десна;
 - повідомити секретаріат басейнової ради про отримання Методичних рекомендацій щодо оцінювання програми заходів планів управління річковими басейнами.
3. Членам басейнової ради детальніше розглянути проєкт плану заходів суббасейну верхнього Дніпра та річки Десна та за наявності надати Деснянському БУВР пропозиції, зауваження та доповнення до проєкту.
4. Секретаріату басейнової ради за можливості організувати захід з представлення Методичних рекомендацій щодо оцінювання програми заходів планів управління річковими басейнами.

ГОЛОСУВАЛИ:

«за» – 19

«проти» – 0

«утримались» – 0

2. Щодо основних антропогенних впливів на стан поверхневих вод суббасейнів Верхнього Дніпра і річки Десна. Оновлення антропогенних навантажень на стан поверхневих вод в частині врахування військових дій. Вплив військових дій на водні ресурси суббасейну Верхнього Дніпра та річки Десна.

СЛУХАЛИ: Мороз І.В. – начальника відділу ведення водного кадастру та моніторингу вод Деснянського басейнового управління водних ресурсів, яка продовжила обговорення стану розробки ПУРБ та доповіла, що Деснянським БУВР виконано роботу по збору інформації, аналізу основних антропогенних навантажень та оцінці впливу на стан масивів поверхневих вод суббасейну Верхнього Дніпра та річки Десна і, як результат, були підготовлені заходи, направлені на вирішення головних водно-екологічних проблем в суббасейнах.

Мороз І.В. поінформувала присутніх про водокористування та забруднення поверхневих вод за даними звітності про використання води у 2022 році, а також про нагальні проблеми очисних споруд, які приймають комунально-побутові стічні води, в тому числі і 9 значущих точкових джерел забруднення у суббасейні річки Десна.

На підставі аналізу основних антропогенних впливів на стан поверхневих вод суббасейнів, Деснянським БУВР разом з РОВР у Сумській області та БУВР середнього Дніпра проведена робота з водокористувачами та органами місцевого самоврядування щодо надання пропозицій по підготовці програми заходів.

В результаті проведеної роботи до управління надійшло 442 пропозиції від 109 водокористувачів та від 69 зацікавлених територіальних громад.

Станом на 01 червня 2023 року водокористувачами запропоновано заходи з покращення стану вод від впливу точкового забруднення по 54 суб'єктах господарювання, які негативно впливають на стан масивів поверхневих вод з них 40 суб'єктів, здійснюють свою діяльність у МПВ, які вже є під ризиком недосягнення екологічних цілей, 7 – можливо під ризиком, і 7 суб'єктів, які розміщені у МПВ де ризик відсутній.

Також сформовано 8 заходів пов'язаних з відновленням або поліпшенням гідроморфологічних характеристик річок Стрижень, Майдан, Смолянка, Старий Остер, Вир та Куколка, масиви яких в переважній більшості знаходяться під ризиком недосягнення екологічних цілей.

Мороз І.В. наголосила, що стратегічною ціллю ПУРБ є недопущення виникнення впливу встановлених факторів на досягнення «доброго» екологічного та хімічного станів масивів поверхневих вод. Для попередження антропогенного забруднення водних об'єктів необхідно терміново провести роботи по реконструкції, модернізації, будівництву нових комплексів очисних споруд з метою досягнення їх більш ефективною та стабільною роботи.

ВИРІШИЛИ:

1. Взяти до відома інформацію щодо основних антропогенних впливів на стан поверхневих вод суббасейнів Верхнього Дніпра і річки Десна з врахуванням військових дій.

ГОЛОСУВАЛИ:

«за» – 19

«проти» – 0

«утримались» – 0

3. Облік води. Існуючі проблеми.

ВИСТУПИВ: Цибуля С.Д., який зазначив, що до секретаріату басейнової ради надійшли пропозиції від членів басейнової ради розглянути на засіданні додаткового питання щодо проблем обліку спожитої води, оскільки на сьогодні відсутній дієвий облік використання водних ресурсів.

Наразі діючим законодавством України передбачено облаштування артсвердловин засобами вимірювання об'єму видобутих підземних вод та підключення до автоматизованої системи обліку (постанова Кабінету Міністрів України №963 від 08.10.2012 та наказ Мінприроди №110 від 23.03.2016). Але, на жаль, водокористувачами фактично не виконуються умови спеціального водокористування стосовно обладнання водозабірних споруд засобами вимірювання об'єму видобутих вод, що призводить до неконтрольованого споживання та перевитрати води без сплати рентної плати.

СЛУХАЛИ: Жука С.М. – начальника Державної екологічної інспекції у Чернігівській області, який повідомив, що у відповідності до п. 7 ст. 44 Водного кодексу України водокористувачі зобов'язані здійснювати засобами вимірювальної техніки, у тому числі автоматизованими, облік забору та використання вод, контроль за якістю і кількістю скинутих у водні об'єкти зворотних вод і забруднюючих речовин та за якістю води водних об'єктів у контрольних створах.

Також водокористувачі зобов'язані подавати відповідним органам звіти в порядку, визначеному законодавством.

Основним проблемним питанням щодо первинного обліку забору води є відсутність, особливо в сільській місцевості, засобів вимірювальної техніки. Як наслідок водокористувачі визначають витрати води розрахунково за обсягом продукції, що випускається, нормами водоспоживання та відведення зворотних вод на одиницю продукції, характеристиками працюючого насосного обладнання, витратами електроенергії чи іншим можливими методами.

В 2016 році введено в дію Порядок внесення відомостей про об'єм видобутих підземних вод водокористувачами до автоматизованої системи обліку видобутих підземних вод (далі – Порядок), який затверджений наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 23.03.2016 № 110.

Цей Порядок є обов'язковим до виконання всіма юридичними та фізичними особами-підприємцями, які є власниками або користувачами земельних ділянок, у межах яких розташовані та експлуатуються артезіанські свердловини, та в установленому законодавством порядку отримали спеціальний дозвіл на користування надрами та/або дозвіл на спеціальне водокористування.

Пунктом 2 наказу № 110 визначено, що водокористувачі, які отримали спеціальний дозвіл на користування надрами та/або дозвіл на спеціальне водокористування до набрання чинності цим наказом, повинні здійснити підключення до автоматизованої системи обліку видобутих підземних вод у тримісячний строк з дня набрання чинності наказу.

Не зважаючи на тривалий термін після введення в дію наказу автоматизована система обліку не запущена саме через відсутність засобів вимірювальної техніки, відповідно і водокористувачі фактично не мають можливості підключення до автоматизованої системи обліку видобутку підземних вод.

Проблемним питанням залишається використання інформації, яка міститься у звітності про використання води (форма №2ТП-водгосп (річна)) (далі – Звіт), для обрахунку розмірів збитків завданих державі в результаті порушення водного законодавства. У відповідності до Порядку ведення державного обліку водокористування, затвердженого Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 16.03.2015 №78, при заповненні Звіту об'єми забору води зазначаються у тисячах кубічних метрів з одним знаком після коми, тобто показники менше 100 кубічних метрів, в результаті заокруглення, у Звіті не відображається і при відсутності первинної облікової документації це приводить до неточних підрахунків обсягів забору води.

Аналогічна ситуація з показниками по вмісту забруднюючих речовин у складі зворотних (стічних) вод. Вміст основних забруднюючих речовин у зворотних (стічних) водах (їх маса) зазначається в тонах, із округленням до одного знаку після коми. Якщо величина показника відсутня, то у відповідних рядках та графах зазначається прочерк, а у випадку, коли величина показника менше ніж передбачений для нього ступінь точності, то у відповідних рядках та графах зазначається «0,0».

Відповідно, при складанні Звіту, якщо маса забруднюючої речовини буде менше 50 кг, вона у Звіті не буде відображеною. Як наслідок при відсутності первинного обліку кількості скинутих у водні об'єкти забруднюючих речовин ці показники не будуть враховані при обрахунках розмірів шкоди.

Жук С.М. запропонував звернутись до Державної служби геології та надр України та Державного агентства водних ресурсів України щодо прискорення введення в дію автоматизованої системи обліку вод та внесення змін до звітності №2ТП-водгосп (річна).

СЛУХАЛИ: Пономаренко М.Ю., заступника головного інженера КП «Чернігівводоканал» Чернігівської міської ради, який поділився власним досвідом модернізації системи первинного водообліку, встановлення електронних приладів обліку води та функціонування автоматизованої системи обліку видобутку підземних вод.

Пономаренко М. розповів, що сучасні лічильники більш точні і похибка у вимірюванні складає до 5%. Крім того, дистанційна передача показів дає можливість одномоментного зняття показників зі всіх свердловин на водозаборі, що підвищує точність передачі даних в контролюючі органи для звірки.

ВИСТУПИВ: Рибалка О.В., заступник Голови басейнової ради, начальник Деснянського басейнового управління водних ресурсів, який звернув увагу присутніх на доцільності погодження нормативних розрахунків водокористування (обґрунтування потреби у воді) енергетичних підприємств з Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП).

ВИРІШИЛИ:

1. Взяти до відома інформацію щодо існуючих проблем водокористування.

2. Секретаріату басейнової ради:

- підготувати проект звернення до Державної служби геології та надр України, Державного агентства водних ресурсів України, НКРЕКП щодо шляхів вирішення зазначених проблем;
- узгодити текст звернення з членами басейнової ради, врахувати їх пропозиції, корективи та доповнення.

ГОЛОСУВАЛИ:

«за» – 19

«проти» – 0

«утримались» – 0

4. Презентація освітньої програми «Екологія» в НУ «Чернігівська політехніка» в контексті підготовки фахівців у водному секторі.

ВИСТУПИВ: Цибуля С.Д., який ознайомив присутніх зі змістом освітньої програми «Екологія» в НУ «Чернігівська політехніка», розробленого на основі стандарту вищої освіти України для першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 10 – Природничі науки, спеціальності 101 – Екологія, затвердженого і введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018.

Також Цибуля С.Д. розповів, що з вересня 2023 року заплановано початок роботи Лабораторії промислової екології та ознайомив з міжнародними програмами, до яких доєднався НУ «Чернігівська політехніка» («Чисте повітря для України» (фірма Amika, Чеська Республіка), Erasmus+ KA2 (проект UniCities) тощо).

СЛУХАЛИ: Полянську К.В., члена басейнової ради, міжнародна благодійна організація «Екологія-Право-Людина», яка звернула увагу на важливості вивчення студентами англійської мови на високому рівні.

СЛУХАЛИ: Кузьміну Т.М., члена басейнової ради, громадська організація «Центр екологічних досліджень», яка зазначила, що основними показниками оцінки екологічного стану водних об'єктів є гідробіологічні показники, відповідно, студентам необхідні знання основних положень дисципліни «Гідробіологія».

ВИРІШИЛИ:

1. Взяти до відома інформацію щодо освітньої програми «Екологія» в НУ «Чернігівська політехніка» та схвалити як таку, що сприяє підготовці спеціалістів, в тому числі для водного сектору економіки України.
2. Членам басейнової ради за наявності надати секретаріату пропозиції щодо доповнення освітньої програми або акцентування на окремих екологічних аспектах, необхідних для практичного застосування на підприємствах, установах, організаціях.

ГОЛОСУВАЛИ:

«за» – 19

«проти» – 0

«утримались» – 0

Голова басейнової ради

Секретар засідання

С.Д. Цибуля

О.М. Сластьон